



# JURNAL,

PENTRU RESPÂNDIREA ȘCIINȚELORŪ NATURALE ÎN ROMÂNIA

Redigeat  
de

**Professor Dr. Iuliu Barașu și D. Ananescu.**

---

Coprire: Omul și pământul I. — Animalul care da moscū. — Călătorie în Italia.

---

## *Omul și pământul.*

ARTICOLUL I.

*De cându există omul pe pământul.*

Una din cestiunile cele mai interesante s'a tractatū deja acēstā cestiune, însă aceste pentru unū omū luminatū, este negreșitū aceoa: cercetări n'au pututū da nici odatā rezultate a- de cândū există elū și neamulū seū pe pământū? titā de sigure și de esacte de câtū obicinui- De cândū s'a arātatū pentru prima ōrā, omulū tele studiū istorice; fiindū cā aceste cercetări pe pământū? — De aceea în mai multe rindurī mergū până la unū timpū multū mai anticū de

câte toate documentele noastre istorice, chiar cele mai vechi, care le posedăm.

Într'adevăr, documentele istorice cele mai vechi care le avem, este Biblia și istoria sanchoniaton pentru istoria profană. Dar și aceste documente sunt departe d'a ajunge până la începutul sosirii omului pe pământ, precum o pretinde acum mulți Geologi, basându-se pe aceste argumente geologice atât de pozitive, în cât merită bine a fi tractate aici într'un deosebit articol înaintea lectorilor noștri.

Este știut că neîncetat rîurile care nomol, nisip și petriși din susul în josul apei; o parte mare d'aceste mase de pământ cărău, se depune pe fundul rîurilor și formează acolo un strat sau ședămint (sediment) care crește neîncetat și se mărește regulat în cursul seculilor; un asemenea ședămint prin cause analoge, se formează și pe fundul lacurilor; această regularitate este atât de exactă, în cât dacă scim prin experiență care este grosimea unui strat ce se formează în cursul unui secol, atunci putem calcula câți secoli au trecut până când s'au format un deposit făcut de mai multe strate. Să dăcem, spre exemplu, că un strat A, d'o grosime de 10 picioare are trebuință de 100 de ani spre a se putea forma, atunci este învederat că de ce strate A, au trebuință de o mie de ani; că 40 strate A, au trebuință de 40 secol, adică de patru mii de ani etc. Apoi dacă vom găsi sub 20 de strate A, și parcă crescute cu dinsele, oșele împetrite adevărate fosile\*) a unui animal, o să scim de sigur, că acest animal a trăit înainte cu 20 de secol; dacă vom găsi fosile sub 40 de strate, o să putem dăce că acest animal a trăit înainte cu 40 de secol etc.

Să vedem acum ce s'a găsit în aceste strate subterane în raportul cuiești de când omul există pe pământ?

Adevărate fosile sunt oșele oamenilor și animalelor în care nu se mai află nici o urmă de vr'un princip organic; aceste oșe cât le vom ferbe în apă, nu vor da nici o dată clei ca oșele neîmpetrite și găsite în pământ, măcar dupe sute și mii de ani; din contra, se găsește în oșele împetrite, sau fosile adevărate, feru în stare de Ocsid și Silex (ca un fel de cremenă).

În Egipt, s'a observat de mult că în fiecare secol, rîul Nil prin inondațiunile sale regulate pe fiecare an, depune pe pământ un strat nou de nomol, d'o grosime de 3½ linii numai (a treia parte a unui police sau țol); apoi eată că în timpurile noastre s'a găsit lângă orașul Cairo în pământ, la o adâncime de 39 picioare (un picior are 12 țoluri), bucăți de oșe făcute d'omeni ast-fel băgate acolo, în cât se vedea ca oia acesta a remas în pământ până când n'a existat încă stratele de 39 picioare grosime puse peste dînsa, și așa calculînduse, au ajuns la rezultatul curios, că încă înainte cu 13,375 de ani, omenii olari au existat în Egipt! Fiind așa, se probază că încă cu 7625 de ani înainte dominațiunea regelui Menes, care a fondat orașul Memphis, a trăit în Egipt un popor care a avut oșe și care începuturi de industrie. Și într'adevăr, Chronologia egiptiană merge la o epocă mult mai anterioară de cât aceea a Elenilor care începutu timpul lor cu Olympiadele, adică la anul 776 înainte lui Christu. Așa dar, după această descoperire geologică în Egipt, Chronologia oamenilor îmbrățișează o epocă cel puțin de două ori mai mare de cât cea adoptată în genere după sacra Scriptură (adică ceva mai mult de cât 6000 ani).

În Florida (America) s'a găsit o falcă cu dinți d'om, într'o stîncă calcară de mare, amestecată cu mărgeani; prin urmare de la o epocă care a precedat cu mii d'ani epoca actuală a pământului; o asemenea observațiune a făcut comitele de Pourtalés lângă lacul Monroe (în America), unde scelete (oseminte) d'omeni s'au găsit în stînce, care au o vîrstă cel puțin de de ce mii de ani, după calculul celebrului geolog Agassiz. Dar în nordul Americii lângă Natchez, s'a găsit oseminte d'om într'un strat d'argil albăstru, la o adâncime de două picioare mai jos de cât osemintele animalului Megalonyx, un animal care s'a stins încă mult înainte sosirii diluviului (potopul cel general care a precedat fomărea actuală a suprafeței pământului).

În America s'a arătat și o altă circumstanță foarte remarcabilă și interesantă în raportul cuiești noastre. Adică în Neorleans în valea rîului Missisipi se găsește păduri cu ar-

bori numiți *Taxodium distichum*, fiind îngropați în pământ, în mai multe etagiuri unul peste alt; adecă se găsește un rînd de trunchiuri de *Taxodium*, pe urmă o strată foarte grosă de pământ, pe urmă iar un rînd de trunchiuri de *Taxodium* și așa se află acolo de ce etagiuri de păduri de *Taxodium* îngropate în pământ, care compune acum valea Misisipului. Dar între aceste trunchiuri din toate etagiurile, sunt unele care au câte 6000 de circuri anulare, care indică (arată) că fie-care d'nr'aceste trunchiuri, a trăit șe ase mii de ani, și d. Dower a calculat, că aceste de ce etagiuri împreună cu stratele care le desparte, au cerut pentru formațiunea lor, timpul de 158,400 de ani; apoi fiindcă în al patrulea etagiū s'a găsit îngropat între trunchiuri de *Taxodium* și un sclet d'omū, alū căruia craniū semăna mult cu craniul ămenilor din rasa americană (Indiani cu fața ca arama) ce trăesc și acum acolo, de aceea s'a calculat că înainte cu 57,600 de ani, au trăit ămeni pe acolo! Tot dintr'această observațiune a formărei vlei lui Misisipi, s'a probat că stratele numite Alluviane care acoperă o foarte mare întindere a suprafeței pământului, au avut trebuință de o sută de mii de ani ca să se formeze. Așa dar, regnului vegetalū (flora) și regnului animalū (fauna) ce se găsesc acum în America există acolo de o sută de mii de ani.

Dar și în sudul Americiei, în nenumeratele caverne (peștere) ce se găsesc în Brasilia, s'a găsit adevărate oseminte fosile d'ămeni, amestecate cu oseminte d'animale antediluviane (din'naintea potopului). Craniul acestor sclete este îngust, ăsele obrazilor esū prea mult afară, dar ungiul facialū (vedī Natura No. 3, articolu omulū și maimuța) s'apropie mult de acela care lū găsim și acum la rasa Indianilor Americani din Brasilia; așa dar, este probat că deja în Epoca geologică care se numește epoca Mastodontilor (adecă cu mulțime de secolī mult naintea ăpoci menționate în istoria sacră) s'a găsit în America ămeni care semăna mult cu cei indigeni ce i găsim și acum.

La insula Guadaloupe (America) s'a găsit într'o rocă (stînca) dură (tare) de calcar, compusă de bucați de conchilii (scoici) și de mărgeanū

(coralie), oseminte d'ămeni numiți Galibi, stînsă acum și care au locuit odată pe această insulă; dar lângă aceste oseminte, s'au găsit și instrumente de industrie ămenescă, făcute de ferū. Aceste singure circumstanțe facū că Geologia nu admite, ca aceste oseminte să apertie la o altă ăpocă a pământului; fiind că numai în ăpoca actuală, și foarte tîrziu, omul a început să lucreze cu ferū, Dar și în Europa pretinde unī (Spring) că s'a găsit oseminte, d'ămeni îngropate în pământ împreună cu oseminte de animale care au trăit odată pe pământ și care s'au perdut acum cu totul: s. e. acele ursului din caverne, ale Mamutului (Elefantului antediluvian) și alte asemenea animale numite Antediluviane. Dar în nordul Francei lîngă Amiens și Abbeville s'a găsit tope de petre și alte instrumente industriale, făcute din piatră, într'un tărīm antediluvian care a existat mulți secolī naintea începerii ăpocii actuale, istorice a pământului\*\*)

În treacătū observamū aici, că în acest tîmp era în sudul Francei, mai cu seamă în Auvergne, mulți vulcani activi; acestea s'a urmat și pe malul Rinului în ținutul Eifel, și că acești vulcani prin erupțiunile lor, au nimicīt locuitorii d'acolo preeum și multe animale, de aceea s'a găsit lîngă vulcanul Denisle Puy și Velay, stîns d'atī secolī, nisce oseminte d'ămeni în miđlocul produțiunilor vulcanice d'acolo, împreună cu oseminte de Mamuth și alte animale antediluviane, Dar în ținutul Eifel, acești vulcani erau activi și mult tîmp mai pe urmă, chiar în timpul imperiului Romanū; de aceea, se găsește acolo earū în miđlocul productelor vulcanice, nisce altare și Sarcofage (morminte) romane

Dar să revenim la cuestiunea virstei omului pe pământ.

Este sciutū în Geologie că ostul Sveției, se suie totū mereū din sinul mărci Baltice; această suire se urmează într'un modū foarte regulat, în cātū se scie prea bine cu câte piciorē înălțimea, Sveției se suie din sinul mării într'un secolū. Apoi fiind că săpândū o gropă lungă Svedertelgicanals, s'a găsit într'o mare adîncime

\*\* Aedī Eichnvald „despre Mamiferile Russiei“ unū opū remarcabilū, din care amū trasū multe datī citate aici.

în pământ, rămășițele unei colibe de pescari în care erau și cuie de fer, și calculinduse cât timp a fost de trebuință ca să se suie țermurile Sveției de la nivelul mării d'atunci, când a existat coliba pe pământ, până acum s'a găsit că acest timp era de 12,000 ani. Așa dar, înainte de 12 mii de ani locuitorii primitivi ai Sveției scia ei să lucreze în fer.

În timpul modern, a atras atențiunea geologilor lacul de la Geneva, mai cu seamă țermurile sale orientale, fiind că râul numit Tinière în locul vărsării sale în acest loc, a produs grămadiri (cărături) de pământ care s'a urmat și se urmează în cursul secolurilor într'un mod regulat, astfel că se poate calcula vîrsta fie-cărui strat de pământ grădit acolo. S'a și calculat și s'a vădit că acest tărîm grădit, are vîrsta de 4000 mii de ani; apoi fiind că s'a găsit în stratele cele mai de jos ale acestor tărîmuri, nise bucăți de oale și alte lucruri ale industriei umane, făcute din metelul Bronz (o amestecare de aramă cu cositor), de aceea, cu drept cuvînt, s'a conchis că vîrsta omului pe pământ este multă mai mare de cât își imagină mulți.

În fine observăm că Archeologii au constatat de sigur acum, că în istoria industriei umane se află trei perioade bine distincte; adică perioada cea primitivă numită perioada de peatră. În această perioadă, omul n'a știut încă lucra în metale; la această epocă se raportează toporele de peatră găsite la Amiens și Abbeville în Franța și în alte locuri, mai cu seamă lângă munții Ural și Altai. — Mai pe urmă, a venit perioada Bronzului, în această epocă toate instrumentele industriale ale omului era de Bronz, căci omii nu sciau atunci încă a lucra în fer. La această perioadă se raportează instrumentele găsite în terimul grădit lângă lacul Genevei; prin urmare vîrsta de 10000 de ani care arată acest tărîm pentru istoria omului, se raportează deja la epoca a doua a omului (epoca de bronz). Dar câți nenumărați secolii a trebuit omul să trăiască în perioada întâia, până când a intrat în epoca a doua? Asta nu o știm, dar e foarte probabil că a fost un timp foarte lung; tocmai după perioada de Bronz, omul a intrat în epoca a treia

numită perioada ferului, când omul a descoperit fer și metoda d'alui cureți și d'alui lucră; apoi este remarcabil cum țice Biblia că Tubel-Kain, nepotul lui Adam, a fost cel d'întîiu om, care a știut să lucreze în aramă și în fer, adică, pe lângă bronz (arama), omii au început să lucreze și în fer. Putem dar țice că, cu Tubel-Kain începe perioada ferului, prin urmare Cronologia biblică pentru vîrsta omului, după care calculăm toți, este justificată, însă știința geologică țice că nu trebuie s'o luăm în înțelesul absolut, ci ca o Chronologie a perioadei ferului ce începe cu Tubel-Kain care a trăit înainte cu șase mii și câteva sute de ani înainte noastră.

La un alt loc, vom avea ocaziune a vorbi și despre un alt fenomen în istoria omului, adică despre popoarele locuitoare pe apă: căci în toate lacurile Elveției și în multe ale Italiei s'a găsit pe fundul acestor ape ca să țicem așa, nise orașe sub lacustre care arată că aceste popoare au trăit pe ape; apoi fiind că în toate clădirile lor nu se găsesc nici un cui de fer, nici o altă armă de fer, nici un autor antic nu menționează despre existența acestor popoare acvatice, Archeologii sunt d'opiniunea că aceste popoare au precedat Chronologia noastră actuală și că ele erau cei d'întîii locuitori ai Europei.

În fine observăm că cestiunea vîrstei omului pe pământ, n'a ajuns până acum la un rezultat științific pozitiv și hotărît, și este foarte mult de țissu asupra ei, noi însă am vrut aici ca să arătăm numai lectorilor noștri, câteva puncte de căpătenie ale acestei interesante cestiuni și i rugăm, ori cum, ca să nu ne acuse de Neolog și de Ateu, fiind că vorbim d'o altă Chronologie de cât cea obicinuită; căci este acum admis la toate popoarele luminate, că știința și credința ocupă două sfere cu totul diferite; altminterere ori ce astronom care vorbește acum despre mișcarea pământului care este ear contrarie ideilor astronomice ale lui Josue în sacra Scriptură. Spre norocirea noastră, în secolul nostru cu legele preseii sale pline d'umanitate, se închide numai autorii care scriu în contra ideilor procurorului, dar nu în contra vîrstei lui Adam, sau în contra sistemului astronomic al lui Josue.

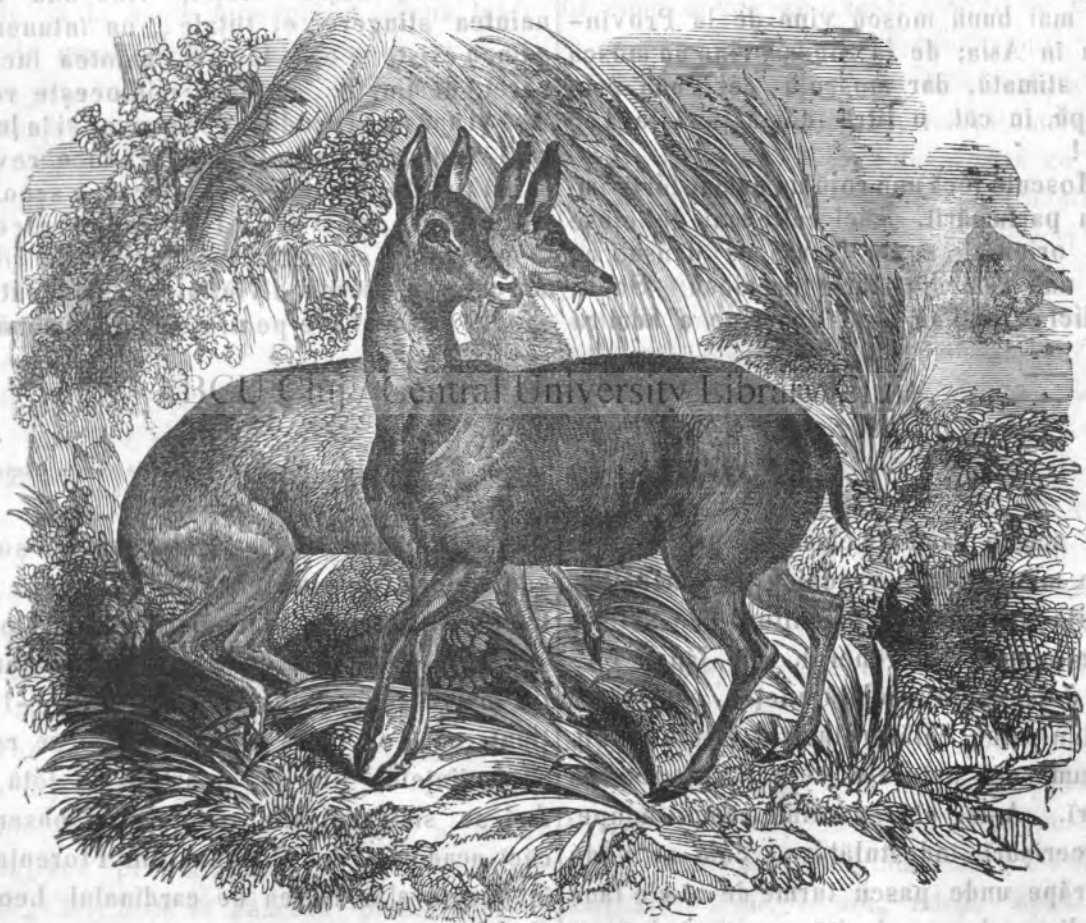
B.

## Animalulu care dă moscu.

Suntem obicinuți ! vedē florī odorante, și ni se pare unū lucru natural că o flōre frumōsă trebue se aibă unū odor (miros) plăcutū; și unū parfumū suavū; apoi cāndū vedemū o flōre frumōsă fără odor, ne mirāmū și parcă ne simțimū înșelați. De la animale, din contra, nu așteptăm nici unū odorū plăcutū, ba încă omulū își imagină câte o dată, că numai elū are privilegiu d'a putea fi parfumatū și moscatū, și nu scie că tocmai cellū mai precios parfum, adecă moscul, îi vine de la unū animal fōrte modestū care ocupă în regnulū animal o trēptă

ecuală cu căpriōra, cu capra și chiar cu țapū carele, precum scim, nu e nici de cum parfumatū.

Acestū animal care dă parfumulū mosculū, este cunoscut în Zoologie sub numirea de *Moschus Moschiferus*. Elū seamănă în forma sa cu o căpriōră, dar e mai micū și n'are corne și la bărbățelū esū doi dinți din gură; are 8 dinți tăioși la macsila (falca) de josū, 6 măsele în drepta și stinga la aminduoē fălcle. Copitele sunt bifurcate (tăiate în duoe), și are copite mai mici în dosulū cellorū mari. Patriea lūi este Asia centrală, mai



Animalulū Mosculū (*Moschus Moschiferus*).

cu seamă Tibetū, Kina, Siberia, dar mai cu sēmă îi place a locui pe vîrfurile munțiorū Altaī, și în munții care încongiōră laculū Baical.

Acestū animalū este unu din cei nopturni, adecă nōptea umblă și zioa șede pe ascunsū saū cā dōrme (sunt și ómenī care ar merita a figura în această categorie), s'agață cu o mare lesnire pe arbori, notă peste riurī fōrte late și nu se ostenesce. — Nu este un animal sociabilu, ci numai la timpul amorulū lorū, a-

decă toamna, umblă câte o ceată împreună. Suntū fōrte sficiōse, și le prinde cu fringii făcute în nodurī, care le aruncă impregiurulū gītulū lorū. Se dice însă d'unū felū d'animalū de moscū (*Moschus javanicus*) că, cāndū se simte prinsū într'o asemenea fringie se face ca mortū pînă cāndū vīnătorulū credindulū mortū, desnōdă fringia dela gītulū seū, atuncī animalul îndată dă fuga cu cea mai mare iuțeală.

Mascululū saū bărbățelū, este mai frumosū

de câtă femela, are un păru des, tare și care se rupe lesne; pe spinare este negru ócheșu (în tinerețe e pătat cu alb), dar pe burtă este albișior; are o códă fórte mică și lingă buricú, masculul are o pungă de mărimea unui ou de porumbelú, aici se produce fluidulú moscú, care este d'o colóre roșie, seamănă cu sângele închegatú și are un miros fórte tare. Odorulú mosculú este atítú de tare în câtú, daca o bucată de moscú d'o grosime numai ca unú bobú de grú a remas câte-va ore într'o cameră, odorulú remăne acolo chiar 2—3 zile dupe ce a scos bucată de moscú d'acolo. S'a făcutú asemenea esperiențe c'o bucată de moscú de mărimea de duoe bóbe de grú numai, și s'a vădú că era în stare se ție unú odorú de moscú într'o cameră spaciósă în cursulú de de ce aní.

Cellú mai bunú moscú vine de la Provincia Tunkin în Asia; de la Siberia vine un moscú mai pucin stimatú, dar mosculú cel bun este fórte scumpú, în cât o litrá costă pínă la 150 de galbení!

Dar Mosculú jócă unú rolú nu numai fórte importantú în parfumării, căci cele mai deliciose parfumării orientál suntú făcute cu dănsu, ba încă este unú remedíu fórte preciosú. Suntú pucini medici care n'au avut ocaziune a admira

energia estraordinarie a moscaluí la unele din patimele cele mai periculóse, unde vieța omulú este amenințată ca să se stingă de feblețe (slábiciune), ca o luminare cândú a ajunsú la sfirșitulú seú, s. e. la lingóre și unele bóle spasmodice) acolo mosculú este câte o dată unú adevăratú remedíu divinú, unú adevărat inger mintuitorú; atunci se vede vieța, aprópe să se stingă, îndată parcă inflăcărindú din nou, tóte lucrările vitale prindú o energie nooa; dar vai! de multe ori această inflăcărare este numai momentană și precede stingerea întregă și mai repede a vietei; întocmai ca și la lampă vedem cândú este să se stingă, că îndată flacărăză peste măsură și pe urmă se stinge cu totul. Asia este în lume „Estremele se precedú și se atingú una pe alta“, inflăcărarea flamei vietei, vine unú momentú naintea stingerei ei totale; un întunicú mai adincú esiste o oră tocmai înaintea lucirei aurorei demineți; acțiunea midlocește reacțiune. Așa și apăsarea produce expansiune și în lumea morală, vedem că despotismulú produce revoluțiune și că tirania întunecósă nopturnă a scolilor trecúti se pare câte o dată ca se întăresce tocmai în momentulú sosirei aurorei lucitóre a libertăței, marcată de eterna divinitate ca începutulú unei epoce de mîntuire pentru genulú umanú, B.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

## Călătorie în Italia.

Călătoria este o adevărată școală practică.

Italia, acestú pământú classicú, privilegiatú și plinú de minuni este vrednicú de curiositatea ce escită nu numai a ómenilorú de sciințe dar chiar a omulú în general. Pe lângă clima ei cea dulce și favorabilă vietei, astă țerră desfășură înaintea călătorulú tot felulú de bogății și frumuseți naturale ce rar se gășescú în alte țerrí. Așia, aci se 'ntind câmpii acoperite cu secerișuri îndestulátóre, colo se vādú colline și răpe unde pascú turme de oi c'o lână preciosă, din colo se 'nalță munți îmbrăcați de totú felulú de verdetă, la poalele cărora se 'ntind păduri de măslini și vii ce dau unú vinú deliciosú; unú vintú linú descinde dup' acesti munți, și pare c'aduce cu sine liniscea, amorulú și armonia, apoi de cea parte, lacuri, isvóre, râuri și mări. Ochiul ostenitú privind atâtea frumuseți: roce (stănci), grote (pesteri), păduri, ghiețoi, torente cascade cte, se bucură cu desfătare d'o Natură așia de senină și așia de grandióasă.

Vegetațiunea bogată și variată care umple

stufósele păduri de brați; mărimea. soliditatea edificiilorú și feluritele colorí forméză unú contrastú cu câmpiile și locuințele din Alpi.

Dar deosebitú de frumusețile naturale, Italia merită stima și respectulú cellor-lalte națiuni, căci ea fusse vatra de unde se respândiră, sciințele, literile și artele în tótă Europa. Aci se sistematisară sciințele de observațiune, căci academia del Cimento din Florența fondată în secolu allú 17-lea de cardinalul Leopold de Medici, n'avea altú scopú de câtú esperiența și observațiunea. Ea ne dede atăți bărbați mari: Gallile, Leonardo da Vinci, Mihail Angelo, Raffaell, Spallanzani cte; d'accea acumú duoí aní cu plin dreptú a meritat sângele ce vârsă Francia pentru independința și integritatea ei.

Pelângă frumusețea locurilorú, clima cea dulce și salutarie, cerulú acella senin și transparent, apoi călătorulú gășescú o mulțime de obiecte de studie ce întâlnește la fie-care pas: fie-care

monumentu, fie care templu, fie-care p tr  are Istoria  i Chronologia ei.

Nizza. E sind din partea meridională a Franciei numită Provence, care este nisipos   i st rp   i ajung nd la frontiera Italiei, c l torulu este isbitu de frumuse ea  i de bog tia unei lume noi de plante. Aici cresc  finicii (curmalii)  i smochinii cumu cresc  la noi merii  i perii; pe roce se nal  Aloe  i Agava cu flórea lor m re a,  i plante grasse numite Cactee, allu căror fructu, ce se cheamă in limba populară smochine de Barbaria, nu ajungu bine la maturitate c t la Neapole. Frum s  situa iune a ora ului pe marginea mărei Mediterane  i la spate incongiurat d'unu lan u circularu de mun i ce'llu ad postescu de v nturile despre nord, facu ca temperatura să nu fie schimbătoare. Domnesce la Nizza ca  i pe lacuri, cu pucin  modifica ie, o ventila iune particulare  ioa  i alta n ptea. Cu tot  preponderen a v nturiloru septintrionale ce batu earna, temperatura medie a  ernilor dela Nizza este mai nal  de c tu cea dela Floren a  i chiar de c tu cea dela Roma.

Acestu ora u, recomandată de medici ca o sta iune salutarie pentru cei ce p tinescu de bóle de pl m ni (oftică), merită in adevăr ac st  reputațiune medicală, căci aerulu, mai cu s m  de dimin t   i de s ra, este a ia de dulce  i u oru in c tu pare că respiră cineva via a c ndu 'lu introduce in pl m ni. Apoi pe l ng  aerulu celu dulce, se adaogă preumblările variate pe mun i, colline, terasse  i pe mare, care activă circula iunea  i face ca func iunile economiei să se fac  cu mai mult  inlesnire.

Grădina planteloru din Nizza de  i mic  are o situa iune pe marginea mărei admirabil de frum s ; intr'insa se g sescu plante meridionale: palmieri, piperi, acacia de totu felulu ce esal  unu parfumu deliciosu; o situa iune incă multu mai frum s  se vede la o altă grădina publică de l ng  portu, a e dat  p'o colină in facia mărei unde se află  i unu castelu.

Este unu ce inc nt toru  i sublimu, când din nal imea acestei gr dine privesce cineva marea, tabloulu grandiosu allu imensit tei. Sufletulu c l torulu ostentiu, se simte  re-cumu intr'ale sale, 'i pare afi transportatu in alte regiuni mai pure  i plinu de bucurie, d'o linisce

 i mul umire interio r  neesprimabil , se inclina cu multu respect inaintea celui ce'lu a creatu inaintea Fiin ei Adorabile.

Genua. Dacă Genua se bucură d'unu ceru limpede in  ilele frumóse, este espus  la nisce reped  varia iuni de temperatură  i la dese ploi. Sub raportulu hygrometricu (starea de umiditate a aerulu) nu 'i putemu compara de c tu Luca  i Pisa. Ora ulu are unu aspectu admirabilu in fundulu unui golfu. edificele ei cele mai multe construite in marmoră suntu a e date treptatu  i form ndu unu m re u amfiteatru, la spate se ridică circularu nisce mun i falnicu, iar la p le, portulu plin cu corăbii unde domnesce o mare activitate mercantilă.

Interiorulu ora ului este tristu, dar suntu palaturi de maimn r  d'o arhitectură falnicu, a ia este palatulu regală  i universitatea, palatulu Palavicini  i alu lui Andre Doria ce află afară din ora u. Numai după ce a str batut cineva cele trei strade: Nuova, Nuovissima  i Balbi, 'si face o idee de magnificen a Genovei, numită in vechime *Genua superba*. V dind palaturile din aste strade s'ar crede cineva intr'unu ora u de regi: astfelu este elogiulu ce M-me de Stael face stradei Balbi.

Dar curiosiositatea cea mai mare din Genua este grădina lui Palvicini. Astă grădina ce se află la o mică distan a de ora u unesce intr'insa frumuse e naturale, la care se adaogă  i multe artificiale. C nd c l torulu vizitez  ac st  grădina unică in felulu ei, se crede transportat intr'unu adev ratu paradis terestru. S'in adevăr flor riile concur  cu cele mai bogate din Paris  i Londra. Parterele suntu impodobite c'o mul ime de flori a e zate intr'unu ordin admirabilu, Pelargonium (mu cat) de tot felulu, mir , acacia  i portocali ce esal  unu parfumu deliciosu; duce Cycas superbe impodobescu intrarea florăriei, unu Bananier cu fructe. Palmieri grandiosi de feluri variate, ape  isnit re, f nt ni de marmoră, cascade, unu lacu l ng  care se află unu parcu cu umbre r corit re, a e datu p'o c st  uscată unde alt  dată nu se vedea de c tu vii  i planta iuni de pini. Palatulu  i edificele de fantasia ce se află in parcu suntu construite in marmoră albă de carara. O grott  lucrat  cu multă artă imitez  f rte bine o grotă (pester ) naturală, av ndu in interiorulu ei stalactite i stalagmite ad-

mirabile. În fața aștei grote se întinde chiar din întru ei un lac circular, o barcă în formă de lebădă înainteză p'ntre colónele de stalactite, pătrunde în năuntru grotei și vine să caute pe călătoru, ca să facă o navigațiune mithologică. La eșirea din astă grotă de azur se află o situațiune încântătoare, animată de sgomotul unei cascade ce cade la dreapta din vârful unei stînci, la stînga se află un templu ionic de marmură albă consacratu Florei și aședatú în mijlocul lacului. Împregiurulu lui se află patru colóne suportându diferite statue mitologice. Tóte aceste rechiamă dumbrăvile Deitațiilor antice din Paphos și din Cythere. Mai departe un obeliscu egiptianu ese din lacu ca dintr'o inondațiune a Nilului. Unu kiosk turcescu p'o colina pithoréscă aduce aminte orientu și obiceiurile lui. La orizon o admirabilă privire pe golfulu Genevei, și Mediterana apare sub arcada unui podu gotic; însă ea să contemple cineva mai bine poziția și frumusețea locurilor se pune într'o barcă și face ocolulu templulu Florei. La o mică distanție se află un leagănu unde visitatori se amusa a face să easă apă țîșnitóre ca plóia printr'o mică presiune de degetu; se mai află și alte mai multe lucruri de petreceri și de distracții de totu felulu. Nici unu călătoru nu trece prin Genua fără să visezde acéstă grădină încântătoare, în mijloculu căria sufletulu se simte atinsu d'atâtea frumuseți variate ce dificilú se potú descrie. — Este unu ce neesplicabilu când omulu desbrăcatu de grijile lumesci se pune în fața cu frumusețele Naturei și caută a pătrunde și a esplica unele din misterele ei, figura umană se inspiră atunci d'unu ce divinú și ia o fisionomie grandioasă. Genevezi suntú renumiți pentru comerciú și industrie, suntú speciali în arta d'alucra aurú, argintú și bronzú dintregú ca cumú ar lucra din fire, ceea ce se numescú la dinșii *filigran*, din care se facú diferite obiecte de lucsu pentru dame, precum: colete, cruciulițe, bracelete etc.

*Turin.* Orașu d'itudu p'unu tărám de transportu, unde s'a găsit o mulțime de fosile (conservate în cabinetulu mineralogic) între altele, craní de cerbi de Irlandia și de boi sălbatici. Astă capitală a Piemontulu, unulú din orașele cele mai considerabile ale Italiei, este la o egală distanță de glaciéri din Alpii și de regiuni

masliniloru, mirșilor și portocaliloru. Este aședatá în mijloculu unei câmpii fertile (roditóre) udată de râulu Po care descinde din muntele Viso, și de Dora ce descinde din muntele Genevr.

Turinulu avea altă dată o fortoreță. dar a fostú destraitá în 1818 și remplasată prin frumóse preumblări plantate de arbori, care încongiora orașu, și citadela este acumú străbătută de două mari strade care mergú la embarcadera drumulu de ferú dela Novara. Cele-l-alte strade se taie mai tóte în anglu dreptă și contribuie prin acéstă regularitate a da orașulu unu aspectu monotonu. Construcțiunile suntú simetrice și d'unu stilu greú. Pavagiulu s'a amelioratú fórté multú p'ntre petrele din care este formatú se deosibescé mai multe specii mineralogice, preeumá: Serpentina, Variolite, Dialagiú.

Turin, înfrumusețatú în epoca decadenței artei, nu este așia celebru prin monumentele sale de arhitectură ca Veneția Roma și Florența așia spre es.

Palatulú regelú n'are nimic de însemnatú pe din afară este unu mare edificiu care formează faciá Na piezei Castello. Universitatea în strada Po e o zidire vastă a cărei curte este înconjurată de portice împodobite de bas reliefe, de inscripțiuni grece și latine și de monumente diverse, cea mai mare parte descoperite când s'a dărămatú bulevardulu dela Consolata.

Fondațiunea acustu stabilimentu se urcă la anulú 1405. Numărulu studenților se urcă la 2000. Biblioteca se află în salele d'asupra este una din cele mai importante din Europa și posedă mai multú de 120,000 vol. Ea este mai cu sémá bogată în uvraje de Theologie, Jurisprudenție de Medicină și de Istoria Naturală. Biblioteca este deschisă publiculu în tóte zilele dela ora 9 de dimineță până la 4 dupe amiazi. Universitatea are 65 de catedre: 8 de Theologie, 15 de Jurisprudenție 15 pentru Medicină și Chirurgie, 13 pentru Elocuențe și Filosofie și 14 pentru științele matematice, fizice și naturale, unu cabinetu de Anatomie și Pathologie, mai multe laboratorii și unu amfiteatru de Chimie în edificiulu academiei regele Albertine, o grădină Botanică fondată de Victor Amedé II și unu cabinetu de fizică, și de istoria naturală.

A.

(Va urma.)